

Müasir Azərbaycan - 20: regionların yüksəliş mərhələsi

"Azərbaycan" qəzetinin Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə birgə keçirdiyi "dəyirmi masa"nın iştirakçıları da Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin 20-ci ildönümü və Gəncə şəhərinin müstəqillik illərində keçirdiyi inkişaf yolu ilə bağlı mülahizələrini bölüşdülər.

"Dəyirmi masa"nı giriş sözü ilə "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru, Milli Məclisin deputatı Bəxtiyar SADIQOV açaraq dedi:

- Hörmətli "dəyirmi masa" iştirakçıları! Sovet imperiyasının süquta uğraması nəticəsində digər müttəfiq respublikalar kimi, Azərbaycan da özünün dövlət müstəqilliyinə nail oldu. Lakin digər ölkələrdən fərqimiz onda idi ki, xalqımız müstəqilliyin nə demək olduğunu yaxşı bilirdi. Çünki Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində müstəqilliyin sevincini bir dəfə yaşamışdı və nail olduğu növbəti - əbədi müstəqillik əsrin sonlarına doğru tariximizin möhtəşəm hadisəsi idi.

Xatırladım ki, hələ buna qədər - 1990-cı il iyulun 22-də xalqımızın dahi oğlu, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin Naxçıvana və böyük siyasətə qayıdışı Naxçıvandan başlanan milli dirçəliş prosesinin Azərbaycanın siyasi mühitində aparıcı qüvvəyə çevrilməsi, milli dövlətçiliyin bərpası istiqamətində qəti addımların atılması ilə müşayiət olunmağa başlamışdı. 1990-cı il noyabrın 17-də Heydər Əliyevin sədrliyi ilə öz işinə başlayan Naxçıvan Ali Məclisinin sessiyası tariximizdə Azərbaycan dövlətçiliyinin dirçəliş prosesinin həyata keçirilməsi ilə bağlı bir çox məsələlərin müzakirə olunması, Azərbaycanı müstəqilliyə aparan yolda tarixi qərarların qəbul edilməsi ilə əlamətdar oldu. Məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1990-cı ilin noyabrında Naxçıvan Ali Məclisi müstəqilliyimizin əsas atributlarından olan üçrəngli bayrağımızın Naxçıvan MR-in dövlət bayrağı olması barədə qərar qəbul etdi. Qərarla həmçinin Azərbaycan Respublikasının ali qanunverici orqanına Azərbaycanın dövlət rəmzləri haqqında məsələyə baxılması, milli tarixi ənənələrə uyğun olaraq yeni dövlət rəmzlərinin - bayrağın, gerbin, himnin qəbul olunması təklif edilmişdi.

Azərbaycan Ali Soveti Heydər Əliyevin cəsarətlə başladığı müstəqillik mübarizəsinə təxminən 11 ay sonra - 1991-ci il oktyabrın 18-də hüquqi müstəvidə münasibət bildirərək müstəqillik haqqında Konstitusiya Aktını qəbul etdi. Dövlət müstəqilliyinin elan olunması Azərbaycanın yeni intibahının bünövrəsi demək idi. 1991-ci il dekabrın 29-da keçirilən ümumxalq referendumu ilə müstəqillik haqqında Konstitusiya Aktı qüvvəyə mindi və XX əsrin sonlarında, SSRİ-nin süqutu ilə başlanan yeni geosiyasi dövrdə ölkəmiz öz istiqlaliyyətini Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi olaraq bərpa etdi.

Təəssüf ki, sonrakı illərdə cərəyan edən proseslər nəticəsində bu sənəd deklarativ xarakter daşımağa başladı. Çünki o zaman hakimiyyətdə bir-birini əvəzləyən siyasi qruplar müstəqillik aktının prinsiplərinə əməl etmədilər, bu sənəddən irəli gələn vəzifələri həyata keçirə bilmədilər. 1991-1993-cü illərdə hakimiyyətdə olanlar yeni dövrün, müstəqilliyin tələblərini dərk edə bilmədilər. Ümumiyyətlə, istər A.Mütəllibov, istər AXC-Müsavat iqtidarı dövlət quruculuğu işini həyata keçirmək qabiliyyətində deyildi və bunun nəticəsi olaraq tədricən hələ kövrək olan müstəqilliyimiz məhvə doğru sürüklənməyə başladı. Bu iqtidarlar daha çox vəzifələrini qoruyub saxlamağa çalışır və beləliklə, hələ kövrək olan dövlət müstəqilliyini təhlükə altına salırdılar. Ona görə yeni yaranan müstəqil dövlətçiliyin möhkəmlənməsi üçün nəinki bir iş görmədilər, əksinə, ölkəni dünyada gedən proseslərdən uzaq salaraq təklənməsinə, təcrid olunmasına imkan yaratdılar. Hakimiyyət çəkişmələrinin məntiqi nəticəsi kimi cəbhədəki uğursuzluqlar və daxildə separatçı meyillərin güclənməsi dövlətçiliyimizin və müstəqilliyimizin məhvini qaçılmaz edirdi.

Milli Qurtuluş Günü ərəfəsində keçirdiyimiz bu "dəyirmi masa"da o dövrün hadisələrini xatırlatmaq xüsusilə vacibdir. 1993-cü ilin iyununda Azərbaycan vətəndaşlarının mütləq əksəriyyətinin tələb və istəyi ilə hakimiyyətə qayıdan ulu öndər Heydər Əliyev müstəqil dövlətçiliyimizi, suverenliyimizi bütün təhlükələrdən, təhdidlərdən xilas etdi. Ulu öndərin 1993-cü il 15 iyun tarixində Azərbaycanın Ali Sovetinin Sədri seçilməsi isə Azərbaycanın Milli Qurtuluş tarixinə çevrildi.

1993-cü ilin iyunundan dövlətimizin idarəçilik sükanının arxasına keçən ümummilli lider xilaskarlıq missiyasını müdrikliklə, yenilməz iradə, qətiyyət və böyük uzaqgörənliklə yerinə yetirməyə başladı. Heydər Əliyevin qayıdışı ilə hakimiyyətsizliyə son qoyuldu, separatçı qüvvələr zərərsizləşdirildi, vətəndaş müharibəsi təhlükəsinin qarşısı alındı. Azərbaycanın dövlətçiliyinə, müstəqilliyinə və ərəzi bütövlüyünə qəsdlər hazırlayan cinayətkar ünsürlər cəmiyyətdən təcrid edildi, nizami silahlı qüvvələr yaradıldı, dövlətin və xalqın maraqlarına cavab verən iqtisadi sistem quruldu. Vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri elan edildi. Demokratik islahatlar kursunun həyata keçirilməsinə başlanıldı, ölkəmizdə tarixən mövcud olmuş tolerantlıq mühiti daha da möhkəmləndirildi. Beləliklə, ulu öndər Heydər Əliyevin sayəsində Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi tam təmin edildi. Heydər Əliyev ölkəni gözləyən bütün təhlükələri dəf etməklə Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəm təməlini qoydu, xalqımızın azadlıq intibahının banisi oldu. Yalnız bundan sonra ulu öndərin "1991-ci il oktyabrın 18-də qəbul olunmuş dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktı çox dəyərli sənəddir. Bu sənəddə Azərbaycanın müstəqilliyi və müstəqil dövlət kimi dövlət quruculuğu haqqında çox dəyərli

müddəalar öz əksini tapıbdir" deyərək dəyərləndirdiyi Konstitusiyaya Aktının prinsipləri real həyata vəsiqə qazanmağa başladı.

Azərbaycan dövlətinin qazandığı bütün uğurlar ulu öndər Heydər Əliyevin müdrikliyi sayəsində məhz müstəqilliyimizin qorunub saxlanmasının nəticəsidir. Heydər Əliyev siyasətini layiqincə yaşatmaqla yanaşı, həm də dövlət idarəçiliyində və siyasət meydanında yeni məktəbin banisi olan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini daha da möhkəmləndirir.

Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti sayəsində ulu öndərin yeni neft strategiyasının uğurla reallaşması, iri enerji layihələrinin işə düşməsi və yeni iqtisadi layihələrə start verilməsi, eləcə də regionda cərəyan edən proseslərlə bağlı ölkə başçısının müdrik siyasi baxışları dövlətçiliyimizin daha da qüdrətlənməsinə xidmət edir. Müstəqil daxili və xarici siyasət yeridən respublikamızın yalnız regionda deyil, beynəlxalq miqyasda söz sahibi olan ölkə kimi tanınması, qazandığımız uğurlar əminliklə söyləməyə əsas verir ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədi və dönməzdir.

"Azərbaycan" qəzetinin təşəbbüsü ilə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpasının 20-ci ildönümünə həsr olunmuş "dəyirmi masa"nın Gəncə şəhərində keçirilməsi təsadüfi deyil. Gəncənin adı Azərbaycanın tarixi keçmişinə, dövlətçilik salnaməsinə, mədəniyyətinə qızıl hərflərlə yazılıb. Bu şəhər söz sənətinin ən yüksək zirvələrini fəth etmiş böyük mütəfəkkir Nizami Gəncəvinin, rus işğalçılarına baş əyməyərək qeyri-bərabər döyüşdə qəhrəmancasına həlak olan Cavad xanın yurdudur.

Gəncə həm də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk paytaxtı olub. 1918-ci il mayın 28-də Tiflisdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti elan edildikdən sonra Milli Şura və Azərbaycan hökuməti iyulun 16-da Gəncəyə köçdü. Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi bütün təsisatları Gəncədə yaradıldı. O cümlədən "Azərbaycan" qəzetinin ilk sayları Gəncə şəhərində işıq üzü görməyə başladı. Gəncə 92 gün Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin paytaxtı kimi şərəfli bir dövr yaşadı.

Bakının erməni daşnaklarından və bolşeviklərdən azad edilməsindən sonra paytaxt Gəncədən Bakıya köçürüldü. Sovet dönəmində Gəncənin adı dəyişdirilmişdi. Lakin aparılan bolşevik və süni beynəlmilçilik siyasəti gəncəliəri milli ruhdan, Gəncənin tarixindən uzaqlaşdırırdı bilmədi. Azərbaycanın tarixinin, milli-mənəvi və mədəni dəyərlərinin yaşaması üçün əlindən gələni edən xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyev də bunu görür və qiymətləndirirdi. Təsadüfi deyil ki, sovet illərində Kirovabad adlanan şəhərin yeni salınan qəsəbələrindən birinin Yeni Gəncə adlandırılması məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü idi.

Azərbaycan tarixində özünün xüsusi yeri olan Gəncə şəhəri bu gün dövlətimizin müstəqilliyinin bəhrəsini hiss edir. 20 illik müstəqillik tariximizdə qədim Gəncənin dövlətçilik tariximizdəki yerinin daha dərinədən öyrənilməsi, tarixi abidələrin bərpası, ümumən şəhərin simasının daha da gözəlləşdirilməsi istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir. Ümumiyyətlə, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair həyata keçirilən dövlət proqramlarının nəticəsi olaraq son illərdə Azərbaycanın bütün şəhər və rayonları kimi, Gəncə şəhəri də xeyli inkişaf edib. Hələ 2004-cü ildə cənab İlham Əliyev Gəncəyə səfəri zamanı deyib: "Gəncə də mənim üçün çox əziz, doğma şəhərdir. Mən burada dəfələrlə olmuşam. Gəncə bizim qədim şəhərimizdir, Azərbaycanın tarixidir. Müstəqil Azərbaycanın ikinci şəhəridir. Ona görə Gəncəyə xüsusi diqqət, münasibət olmalıdır. Abadlıq, quruculuq işlərini görəndə, yolların salınmasını, camaatın əhvali-ruhiyyəsinin yüksəlməsini görəndə mən çox sevinirəm. Mən istəyirəm ki, bu şəhər daha da gözəlləşsin, abadlaşsın".

Aradan ötən illər təsdiq edir ki, dövlətimizin başçısının bu fikri real həyatda öz təsdiqini tapmaqdadır. Prezident İlham Əliyevin son 7 ildə Gəncəyə 10 dəfə səfər etməsi dövlət başçısının şəhərin inkişafına xüsusi diqqətinin təəcəssümüdür. Tarixilik və özünəməxsus gözəlliyi qorunmaqla Nizami yurdu son dövrlərdə həqiqətən müasirləşib, bölgənin aparıcı şəhərinə çevrilib.

Bu gün Gəncədə regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair ikinci Dövlət Proqramının icrası uğurla davam edir. İnanırıq ki, bu proqramla şəhərlə bağlı qarşıya qoyulan məqsədlər müvəffəqiyyətlə gerçəkləşəcək və Azərbaycanın şanlı dövlətçilik tarixində özünün xüsusi yeri olan Gəncə bütövlükdə Qafqazın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevriləcək. Qədim Nizami yurdu tarixi ənənələrinə sadıq qalaraq hər zaman Azərbaycan dövlətçiliyinin inkişafına və möhkəmlənməsinə böyük töhfələr verəcək.

Ötən illərdə keçilən yola nəzər salmaq üçün söz Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elmar VƏLİYEVə verilir.

Elmar VƏLİYEV:

- İlk növbədə 15 iyun Milli Qurtuluş Günü münasibətilə hamını təbrik etmək istərdim. Bu tarix həqiqətən də müasir Azərbaycanı kaos və anarxiyadan yüksəlişə doğru aparacaq yolun başlanğıcı kimi qəbul edilir. Məhz bu tarixdən Azərbaycanın müstəqilliyi şərtildən çıxaraq praktik məzmun kəsb etmişdir.

Milli müstəqillik hər bir xalqın əzəli arzusudur. Bu yolda zaman-zaman mübarizələr getmiş, xalq həmişə, hər yerdə öz sözünü deməyə çalışmışdır. Bütövlükdə Azərbaycanın tarixində olduğu kimi, Gəncənin taleyində də bu sahədə önəmli səhifələr çoxdur. Sənətkar Bəndərdən, igid Cavad xandan, Xalq Cümhuriyyətinin fədailərindən üzü bəri elin mərd oğulları azadlıq uğrunda aramsız mübarizə aparıblar.

Nəhayət, sovet imperiyasının süqutundan sonra respublikamızın müstəqillik əldə etmək imkanı yarandı. 1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Respublikasının Müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktı qəbul edildi. Xalq Cümhuriyyətinin varisi kimi müstəqil Azərbaycan öz suverenliyini beynəlxalq aləmə bildirdi. Doxsanıncı illərin

ortalarından başlayaraq elə bu müstəqilliyin işığında ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan əsaslı surətdə dəyişməyə başladı. "Əsrin müqaviləsi" imzalandı, yeni neft strategiyası reallaşdı, müstəqil dövlətimizin Konstitusiyası qəbul edildi, ölkədə dövlət quruculuğu üçün zəruri hüquqi baza formalaşdı.

Hər sahədə islahatlar aparıldı, sahibkarlığa geniş meydan açıldı. Azərbaycanın hər yerində olduğu kimi, Gəncədə də iqtisadiyyatın yüksəlişinə, abadlığa, quruculuğa yeni təkan verildi. "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpasının iyirminci ildönümü haqqında" Prezident İlham Əliyevin sərəncamında deyildiyi kimi: "Regionların inkişafı proqramı çərçivəsində böyük nailiyyətlər əldə edilmişdir. Təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial həyatda qazanılan müvəffəqiyyətlərin miqyasının parlaq göstəricisi tikilən yüzlərlə məktəb, yaranan tibb müəssisələri, yeniləşən mədəniyyət ocaqları, muzeylər, parklar, qurulan idman kompleksləri və olimpiya mərkəzləridir. Aparılan quruculuq və abadlıq işləri sayəsində bu gün paytaxtımız yeni görkəm almaqdadır, şəhər və rayonlarımız ildən-ilə gözəlləşir".

Biz bu yüksəlişin bəhrələrini Gəncənin timsalında da aydın görürük. Yeri gəlmişkən, son illər həyata keçirilən bəzi tədbirləri yada salmaq istəyirəm. Şəhər üzrə ümumi məhsul buraxılışı 2003-cü ilə nisbətən 2010-cu ildə 3,4 dəfə artaraq 336,2 milyon, sənaye məhsulunun həcmi 2 dəfə artaraq 110,0 milyon manata çatmış, əsas kapitalla yönəldilən investisiyalar 15,9 dəfə artaraq 70,1 milyon, tikinti-quraşdırma işlərinin həcmi 18 dəfə artaraq 50,4 milyon manat təşkil etmişdir. 2011-ci ilin birinci rübündə isə ümumi daxili məhsulun həcmi 88,4 milyon manat olmuşdur ki, bu da ötən ilin birinci rübünə nisbətən 27 faiz çoxdur. Ümumi daxili məhsulun 67,1 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşür.

Gəlir, qazanc artdıqca abadlıq və quruculuq işlərinə geniş meydan açılır. Prezidentin tapşırığına əsasən, 2004-2010-cu illərdə şəhərin abadlıq və quruculuq işlərinə 27,7 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Bu hesaba küçə və meydanlar, parklar, yol və elektrik təsərrüfatları, yaşayış binalarının liftləri yenidən qurulmuş, tarixi abidələr, o cümlədən Şah Abbas məscidi bərpa olunmuşdur. Həmin vəsait həmçinin İmamzadə kompleksində və "Xan bağı" Mədəniyyət və İstirahət parkında təmir-tikinti işlərinə yönəldilmişdir. Hazırda İmamzadə kompleksində işlər davam etdirilir.

Prezident İlham Əliyev həmişə qədim Gəncənin inkişafına xüsusi qayğı və diqqət göstərir. Yenidənqurma, abadlıq və yaşıllaşdırma işlərinin davam etdirilməsi üçün Prezidentin Ehtiyat Fondundan Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinə 5 milyon manat məbləğində vəsait ayrılmışdır.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının Gəncədə uğurla icrası nəticəsində şəhərimizdə Müalicə Diaqnostika Mərkəzi, Gəncə Beynəlxalq Hava Limanı, Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələri üçün 40 və 36 mənzilli yaşayış binaları, Olimpiya idman kompleksinin üzgüçülük hovuzu, "Jardin-Royal" fabriki, kərpic zavodu, sement, asfalt-beton istehsal edən müəssisələr, mebel sexləri inşa edilib. İllər boyu işləməyən avtomobil zavodu fəaliyyətə başlayıb. İndi Gəncə markalı MAZ və traktorlar istehsal olunur. Gəncə traktorları çox yerdə tanınır.

Şəhərin sənaye strukturu daim genişlənir. Prezident İlham Əliyevin xeyir-duası ilə təməli qoyulmuş "Daşkəsən Filiz Saflaşdırma" ASC-nin, "Gəncə Polad Kompleksi"nin və "DETAL.AL" MMC-nin inşası davam etdirilir. Bu yeni müəssisələrdə elmitexniki tərəqqinin son nəticəsində əldə olunmuş avadanlıq və texnologiyanın tətbiqi və minlərlə iş yerinin açılması nəzərdə tutulur.

"DETAL Alüminium" zavodu və Gəncə Polad Kompleksi üçün 330 kv-luq yarımstansiya tikilmişdir. "Gəncə-Tekstil" müəssisəsi, "Gəncə Sənaye Cihaz" ASC-lər və digər müəssisələr şəhərin iqtisadiyyatında mühüm rol oynayır. Ədliyyə və Fövqəladə Hallar nazirliklərinin regional mərkəzlərinin, Dövlət Arxivi Gəncə filialının, Dövlət Enerji Nəzarəti İdarəsi Gəncə şöbəsinin binaları tikilmiş, beşulduzlu "Ramada Plaza", "El otel", "Emon", "My-way" hotelləri istifadəyə verilmişdir.

"Yeni Gəncə" yaşayış massivində bir sıra binaların, su sayğacları istehsal edəcək cihazqayırma zavodunun və Gəncə şəhəri Nizami və Kəpəz dövlət sosial müdafiə fondlarının, Nizami rayon Məhkəməsinin, şəhər Statistika İdarəsinin inzibati binalarının inşası davam etdirilir.

Gəncədə məktəb binalarının tikintisinə və təmirinə də böyük diqqət yetirilir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondundan və digər maliyyə mənbələrindən ayrılmış vəsait hesabına 960 şagird yerlik 13 məktəb binası əsaslı təmir olunub, 1043 şagird yerlik 2 orta məktəb binası, 13 və 38 nömrəli məktəblər üçün müvafiq olaraq 970 və 480 şagird yerlik yeni korpuslar tikilib. "Yeni Gəncə" yaşayış massivində isə Qarabağ əlili və şəhid ailələri üçün 2 ədəd 36 mənzilli bina istifadəyə verilib.

Şəhərin ən intensiv hərəkətli küçələrindən olan Z.Hacıyev küçələrində minlərlə metr sahədə səki daşları düzülüb, asfalt-beton örtüyü salınmış, işıqlandırma sistemi yenidən qurulmuşdur. Şəhərdə ümumən 20-dən çox küçə və prospektə 1500 ədəd ticarət obyektinin və yaşayış binasının fasadı milli görkəm saxlanılmaqla müasirləşdirilmişdir.

Heydər Əliyev meydanı başdan-başa yenidən qurulur. Mərkəzi meydanın ətrafındakı beşmərtəbəli yaşayış binalarının fasadları müasir layihə əsasında bərpa olunur. İstinad divarları qəhvəyi qranitlə üzlənmiş, muzeyətrafi əraziyə qranit piltə düzülüb.

Heydər Əliyev və Atatürk prospektlərində, N.Şeyxzamanov, Qaçaq Nəbi, Həsənli qardaşları, Kimyaçılar küçələrində genişmiqyaslı abadlıq işləri görülüb. Bu küçələrdə kommunikasiya, eldektirik və qaz hava xətləri yeraltı xətlərlə əvəz olunub. Şəhərin müxtəlif yerlərində 30 minə qədər şam, sərv, qoz və cökə ağacları, habelə minlərlə çiçək və gül kolları əkilib.

Cənab İlham Əliyev 2011-ci il fevral ayının 9-da Gəncəyə növbəti səfəri zamanı əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılmış "Xan bağı" Mədəniyyət və İstirahət parkının və fiziki qüsurlu insanlar üçün Gəncə Regional İnformasiya Mərkəzinin açılışında iştirak etmişdir. Füzuli parkı yenidən əsaslı təmir edilərək istifadəyə verilmiş, Fikrət Əmirov parkının ikinci hissəsinin təmirinə və beşbulaq sahəsinin abadlaşdırılmasına başlanılmışdır. Hazırda Gəncədə abadlıq və quruculuq işləri sürətlə davam edir.

Bəxtiyar SADIQOV:

- Çıxışlarda Gəncənin dövlətçiliyimiz tarixindəki yerinə toxunuldu. Ümumiyyətlə, Gəncə Azərbaycanın hər zaman əsas mədəni mərkəzlərindən biri olmuşdur. Tarixi karvan yolları da burdan keçmiş, ətraf ərazilərdə yaşayan insanlar iş dalınca buraya üz tutmuşlar. Bu gün Gəncə müstəqilliyimizin verdiyi imkanlardan bəhrələnərək tarixi ənənələrini davam etdirir, yenidən bölgənin mədəni-maarif mərkəzinə çevrilir. Bu mövzuda çıxış üçün söz **Regional Elm Mərkəzinin direktoru, əməkdar elm xadimi, Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü Fuad ƏLİYEV**ə verilir.

Fuad ƏLİYEV:

- Azərbaycanın ən qədim mədəniyyət, sivilizasiya mərkəzindən biri olan Gəncə şəhəri bitib tükənməyən mənəvi bir xəzinədir. Qədimliyi, əzəmətli və şanlı tarixi ilə fərqlənən Gəncə şəhəri elm, mədəniyyət mərkəzi kimi şöhrət tapmışdır.

Tarixin müxtəlif dövrlərində Gəncə Arranın mərkəzi, ərəb xilafətinin yerli canişinliyinin iqamətgahı, Şəddadilərin paytaxtı, Atabəylər dövlətinin mühüm mərkəzi şəhərlərindən biri, Səfəvilər dövrü Gəncə bəylərbəyliyi mərkəzi, Azərbaycan tarixinin ən şanlı səhifələri sırasında özünəməxsus yeri, mövqeyi olan Gəncə xanlığının mərkəzi, habelə Xalq Cümhuriyyəti dövrünün ilk paytaxtı olmuşdur.

Qədim tarixə, zəngin dövlətçilik ənənələrinə malik olan bu şəhər müəyyən zaman kəsiklərində tənəzzül mərhələsi dövrünü yaşamış, sanki unudularaq tarix səhnəsindən uzaqlaşmışdır. Parlaq tərəqqi, intibah dövrünü yaşamasına baxmayaraq, həyatının qaranlıq dövrünü də yaşamışdı doğma şəhərimiz. Xüsusilə kommunist rejiminin hökm sürdüyü 70 ildən artıq müddətdə bütün Azərbaycanda olduğu kimi, Gəncədə də xalqın milli mənəviyyatına ağır zərbələr vurmaq, azərbaycanlıları tarixən yaranmış və ululardan miras alınmış milli maddi və mənəvi dəyərlərdən uzaqlaşdırmaq, bununla da xalqın qan yaddaşını məhv etmək əsas məqsədə çevrilmişdi. Vətənimizdə qədim tariximizi əks etdirən minlərlə memarlıq abidəsi yerlə yeksan edildi, xalqın neçə-neçə ziya nuru ilə işıqlanmış zəka sahiblərinin məhvinə fərman verildi. Beləliklə, dünya tarixi səhnəsində əzəmətli yeri və fəaliyyəti olan böyük bir millətə qarşı istər cismani, istərsə də mənəvi repressiyalar başlandı.

Belə bir çətin və son dərəcə mürəkkəb bir dövrdə Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində yeni bir parlaq sima tarix meydanına çıxdı. Bu, xalqın, bütövlükdə Azərbaycan türklərinin yeni xilaskarı Heydər Əliyev idi. Məhz bu şəxsiyyətin, uzaqgörən siyasətçinin, nəhayət əsl vətənpərvər vətəndaşın dövlət rəhbərliyinə gəlişi ilə bütün Azərbaycanda olduğu kimi, Gəncədə də xalqın tarixi, milli-mənəvi, maddi və mədəni simasının qorunması, bərpası və inkişafı sahəsində incə siyasətlə böyük, cəsarətli işlər görülməyə başlandı. Bu işlərdən ən əsası uzun illərdən bəri yasaqlanmış Gəncə adının yenidən işlənməsi oldu. Bu taleyüklü məsələni böyük məharət və cəsarətlə həll edən dövlət xadimi məhz ulu öndər Heydər Əliyev oldu. Ötən əsrin 80-ci illərində Kirovabadda 2 rayonun yaradılması və bu rayonlardan birinin Lenin və ya Kirov, digərinin isə Sovet və ya Zavod adlandırılması haqda şəhər Partiya Komitəsinə tapşırıq verilmişdi. Heydər Əliyevin cəsarətlə məsələyə qarışması ilə 1980-ci il oktyabrın 19-da Gəncə və Kəpəz rayonlarının yaradılması haqda qərar qəbul edildi. Beləliklə, xalqın milli mənəviyyatında ən önəmli dəyərlərdən olan Gəncə adı yenidən yaddaşlardan dillərə qayıtdı. Eləcə də 1989-cu ildə bütöv bir şəhərin tarixi adının özünə qaytarılması da Heydər Əliyevin şəxsi təşəbbüsünün bəhrəsi idi.

Ümummillî liderin bütün fəaliyyətində tariximizə, mədəni irsə qayğı, xalqın milli ruhunun qan yaddaşının dirçəldilməsi kimi vətənpərvər hisslər mühüm yer tutmuşdur. Xüsusən bu sahədə milli-mənəvi dəyərlərə, adət-ənənələrə, azərbaycançılığa, milli mənsubiyyətinə böyük fəxrət və cəsarətlə arxa duran, Gəncə şəhərinin tarixi simasının qaytarılmasına, onun daha da inkişaf etdirilməsinə xüsusi önəm verən Heydər Əliyev demişdir: "Biz hamımız - harada yaşamasından asılı olmayaraq, hər bir azərbaycanlı Gəncə ilə, onun qədim və zəngin tarixi ilə fəxr edirik".

Ulu öndər Heydər Əliyevin başladığı taleyüklü problemləri bu gün onun varisi, yüksək intellekt və pragmatik düşüncəyə malik böyük siyasətçi cənab İlham Əliyev inamla davam etdirir. Prezident İlham Əliyev xalqın köməyi və dəstəyi ilə Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqın firavanlığı yolunda bir-birindən qətiyyətli addımlar atır. Gəncə şəhəri daim ölkə rəhbərinin diqqət və qayğısı əhatəsindədir.

Gəncə bu gün sürətlə abadlaşır, yeni simasına qovuşur. Qədimliklə müasirlik bir-birini tamamlayır. Tarixinə arxa çevirmədən gələcəyə inamla addımlayan Azərbaycan kimi, qədim Gəncə də hər bir sahədə quruculuğunun intibah dövrünü yaşayır. Ölkə rəhbəri İlham Əliyevin xüsusi tapşırığı ilə Gəncənin müqəddəs məkanlarından olan Nizami Gəncəvinin əbədi uyuduğu Şıx düzündə aparılan böyük quruculuq işləri görənləri heyran edir. Eləcə də orta əsr memarlığının qiymətli nümunələrindən olan İmamzadə dini kompleksinin təmiri, bərpası və ətrafında abadlaşdırma işlərinin aparılması ilə bağlı ölkə rəhbərimizin diqqət və qayğısı hər bir gəncəlini ürəkdən sevindirir. Prezident İlham Əliyev Gəncə görüşlərindən birində demişdir: "Biz milli dəyərlərimizə, dini milli ənənələrimizə sadıq. Bu, Azərbaycan xalqının bir xalq kimi qorunmasına imkan verdi".

Heydər Əliyev ənənələrinə sadıq olan Gəncə öz möhtəşəm tarixi simasını saxlamaqla qloballaşan dünyamıza

inamla qovuşan şəhər görkəmi alır. Gəncəni başdan-başa bürüyən tikinti, quruculuq, abadlıq işləri bu sözləri böyük inamla söyləməyə əsas verir. Beləliklə, Gəncə öz tarixi simasına, tarixi ənənəsinə qayıdaraq bölgənin maddi-mədəni mərkəzinə çevrilir. Burada 4 ali məktəb, 5 elmi-tədqiqat institutu, 49 ümumtəhsil məktəbi, bir neçə peşə məktəbi və liseyi, regional elm mərkəzi fəaliyyət göstərir. Təkcə tədris ocaqlarında 70-dən çox elmlər doktoru, altı yüzə qədər fəlsəfə doktoru çalışır. Nizami mərkəzi fəaliyyətə başlayanda Gəncənin potensialı daha da artacaqdır.

Bəxtiyar SADIQOV:

- Ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra müəyyənləşdirilən inkişaf strategiyası və bu siyasətin Prezident İlham Əliyev tərəfindən yeni keyfiyyət mərhələsinə qaldırılması Azərbaycanın dinamik inkişafını təmin etmişdir. Fərəhli haldır ki, bu bizə inkişafın Azərbaycan modelini dünyaya qürurla təqdim etməyə imkan verir. Bu model Azərbaycanın bütün bölgələri kimi, Gəncə şəhərinin də kompleks inkişafına, sosial-iqtisadi dirçəlişinə yaxşı imkanlar açıb. Bu barədə danışmaq üçün söz **Dövlət Aqrar Universitetinin rektoru, professor, əməkdar elm xadimi Mirdamət SADIQOVA** verilir.

Mirdamət SADIQOV:

- Müstəqillik dövründə ölkədəki mövcud iqtisadi inkişafı iki əsas mərhələyə ayırmaq olar. Birincisi, 1991-1994-cü illəri əhatə edən iqtisadi xaos və ya tənəzzül dövrü. İkincisi, 1996-cı ildən başlayaraq davam edən makroiqtisadi sabitlik və dinamik iqtisadi inkişaf dövrü. 1993-cü ildə təsdiq edilmiş "Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafı (1993-1995)" adlı Dövlət Proqramını bu baxımdan xüsusi qeyd etmək olar. 1993-cü ilə qədər ölkədə sahibkarlıq sektorunun yaradılması istiqamətində ciddi islahatların həyata keçirilməməsi, systemsiz, epizodik tədbirlərin ardınca belə bir proqramın qəbul edilməsi və onun həyata keçirilməsinə başlanması bu sahədə nisbi uğurların əldə edilməsinə imkan yaratdı. Ölkədə fəaliyyət göstərən kiçik və orta sahibkarların sayı çoxaldı, onların xarici iqtisadi fəaliyyəti genişləndi və digər tədbirlər görüldü.

Ümummillə lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti və gərgin fəaliyyəti nəticəsində 1995-ci ildən başlayaraq ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı və dünya təsərrüfat sistemində inteqrasiyası sahəsində böyük nailiyyətlər əldə olunmuşdur. Ən böyük nailiyyət isə ondan ibarətdir ki, bu dövrdə ölkəmizdə aparılan müstəqil dövlət quruculuğu prosesində iqtisadi islahatların və inkişafın mahiyyət etibarilə yeni bir modeli - Azərbaycan modeli yaranmışdır.

Təqdirəlayiq haldır ki, iqtisadi inkişafın ikinci mərhələsində Azərbaycan Respublikasında qeyd edilən modelin gerçəkləşməsinin rəsmi bazası kimi bir sıra irimiqyaslı hüquqi sənədlər, konsepsiya, strategiya və proqramlar qəbul olunmuşdur. Bu baxımdan 1997-2000-ci illəri əhatə edən "Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlığa dövlət yardımı Proqramı", 2002-2005-ci illəri əhatə edən "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığın inkişafının Dövlət Proqramı" və "Azərbaycan Respublikasında maşınqayırma sənayesinin inkişafının Dövlət Proqramı", 2002-2006-cı illəri əhatə edən "Azərbaycan Respublikasında aqrar bölmənin inkişafının Dövlət Proqramı", "Azərbaycan Respublikasında 2002-2005-ci illərdə turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı", 2003-2005-ci illəri əhatə edən "Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramı", 2004-2008-ci illəri əhatə edən "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı", 2006-2015-ci illəri əhatə edən "Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası" və hələ hazırlıq mərhələsində olan digər sənədləri göstərmək olar.

Davamlı və dinamik inkişaf məntiqinə əsaslanan bu modelin strateji istiqamətləri aşağıdakı kimi səciyyələndirilir: sərbəst bazar münasibətlərinə əsaslanan və özünüinkişaf qabiliyyətinə malik olan sosialyönlü bütöv iqtisadi sistemin - müstəqil milli iqtisadiyyatın formalaşdırılması; ölkədə mövcud olan təbii-iqtisadi, texniki-istehsal və elmi-texniki potensialın fəal surətdə təsərrüfat dövriyyəsinə cəlb olunması; milli iqtisadiyyatın dünya təsərrüfat sistemində səmərəli şəkildə inteqrasiyasının təmin olunması.

Bu model üzrə iqtisadi siyasətin həyata keçirilmə taktikasının fərqləndirici xüsusiyyətlərini - göstərilən istiqamətlərin hər biri üzrə fəaliyyətin paralel şəkildə həyata keçirilən əlaqələndirilmiş proqramlar üzrə aparılması, qeyri-standart, lakin iqtisadi inkişafın obyektiv qanunauyğunluqlarını nəzərə alan, gələcəyə hesablanan və cəsarətli qərarların qəbul olunması, sosialyönlülüyün gözlənilməsi, milli mentalitetin nəzərə alınması və mütərəqqi dünya təcrübəsinə arxalanması təşkil edir.

Azərbaycanın iqtisadi islahatlar və inkişaf modelinin həyatqabiliyyətli və səmərəli olmasının ən yaxşı sübutu son illər ölkəmizdə sosial-iqtisadi inkişaf sahəsində əldə olunmuş nailiyyətlərdir. 1995-ci ildən etibarən ölkədə aparılan ardıcıl və sistemli iqtisadi islahatların ən mühüm istiqamətlərindən birini də dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsi və azad sahibkarlığın inkişafı üçün əlverişli şərait yaradılması təşkil etmişdir. Aqrar-torpaq və aqrar islahatları institusional baxımdan faktiki olaraq başa çatmışdır. 1 350 min hektardan çox torpaq sahəsi əvəzsiz olaraq kəndlilərə paylanmış, kolxoz və sovxozların yerində fermer təsərrüfatları yaradılmışdır. Hazırda kənd təsərrüfatı məhsullarının 99 faizi özəl bölmədə istehsal olunur. Bu proses ölkədə mühüm sosial-siyasi dəyişikliklərlə yanaşı, kənd təsərrüfatı sahələrinin iqtisadi səmərəliliyinin yüksəlməsinə də təkan vermişdir. Son illərdə bir sıra ərzaq məhsullarının, məsələn, ət və süd məhsullarının, kartofun, soğanın və s. idxalının xeyli dərəcədə azalması buna bariz sübutdur.

Təsədüfi deyildir ki, Dünya Bankının və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən hər il hazırlanan "Doing Business" reytinginin 2009-cu il üçün hesabatında Azərbaycan dünya dövlətləri sırasında biznesin aparılması sahəsində ən uğurlu nəticələrə nail olmuş ölkə kimi qiymətləndirilib. Hesabatın hazırlandığı 10 əsas qiymətləndirmə istiqamətlərindən 7-si üzrə Azərbaycan əhəmiyyətli artıma nail olub və ötən ilin yekunları əsasında

hazırlanmış "Doing Business-2008" hesabatı ilə müqayisədə "Doing Business-2009"da mövqelərini digər dövlətlərə nisbətən görünməmiş templərlə yaxşılaşdırmışdır.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə və genişləndirilməsinə xüsusi önəm verir və bu diqqətin nəticəsidir ki, son illərdə fondun işini tənzimləyən normativ-hüquqi aktlara edilən dəyişikliklər nəticəsində onun təkmil fəaliyyət mexanizmi formalaşdırılmış və dövlət büdcəsindən güzəştli kreditlərin verilməsinə ayrılan vəsaitlərin həcmi artırılmışdır.

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun fəaliyyətinin Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafının prioritetləri və mərhələlər üzrə həlli tələb olunan vəzifələrlə uzlaşdırılması, sahibkarlığa dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi və bu fəaliyyətin genişləndirilməsinin təmin edilməsi məqsədilə Prezidentin müvafiq fərmanları ilə 2002-ci, 2004-cü, 2005-ci, 2006-cı və 2009-cu illərdə onun statusu və vəsaitlərin istifadə edilməsi qaydaları təkmilləşdirilmiş, güzəştli kredit vəsaitlərinin daha məqsədəuyğun yerləşdirilməsinə və sahibkarlıq subyektlərinin bu kreditlərdən səmərəli istifadə etməsinə əlverişli şərait yaradılmışdır.

Respublikanın ikinci böyük şəhəri olan Gəncə də həyata keçirilən dövlət proqramlarının, Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində son illərdə xeyli inkişaf edib. Şəhərimizin siması dəyişib, gözəlləşib. Bu gün Gəncədə hara baxırsan, iş gedir, küçələr abadlaşdırılır, işıq dirəkləri, asfalt örtük yenisi ilə əvəz olunur, kommunikasiya xətləri yenidən qurulur, parklar yüksək zövqlə təmir olunur, binalara yeni üzlüklər çəkilir. Ən əsası, əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi üçün ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Abadlıq və quruculuq işləri elə bir səviyyədə həyata keçirilir ki, 6 aydan, yaxud 1 ildən sonra Gəncəyə gələn buraları tanımaz.

Bizim üçün qürur doğuran odur ki, bu inkişafda Gəncənin mədəni şöhrəti də özünə qaytarılır. Bilirsiniz ki, ulu öndər Heydər Əliyev Gəncə şəhərinin qədim mədəni tarixini, mənəvi zənginliklərini həmişə yüksək qiymətləndirirdi. Biz sevinirik ki, indi Prezident İlham Əliyevin, Heydər Əliyev Fondunun diqqət və qayğısı sayəsində Gəncənin mədəni irsi dirçəldilir. Böyük Nizaminin məqbərəsi yenidən qurulur, İmamzadə kompleksində təmir-quruculuq işləri aparılır. Bir müddət əvvəl Cavad xanın qəbri üzərində türbənin tikilməsi hamımızın ürəyindən xəbər verdi. Bütün bunlar xalqımızın zəngin tarixinin, mədəni irsinin yaşadılması, təbliği, gələcək nəsillərə çatdırılması üçün olduqca vacibdir. Gəncəlilər buna görə həmişə dövlət başçısı cənab İlham Əliyevə minnətdar olacaqlar.

Bəxtiyar Sadıqov:

- Mərhəmət və xeyirxahlıq ünvanı olan Heydər Əliyev Fondu həm də ölkəmizin bütün bölgələrində məktəb, xəstəxana və digər sosial təyinatlı obyektlərin tikintisinə, təmir olunmasına, tarixi-mədəni abidələrin, komplekslərin yenidən qurulmasına böyük töhfələr verir. Fondun xətti ilə Gəncə şəhərində də böyük işlər görülür. Bu mövzuda çıxış üçün söz Gəncə Dövlət Universitetinin kafedra müdiri, sənətsünaslıq elmləri doktoru, professor Sevda QURBANƏLİYEVAYA verilir.

Sevda QURBANƏLİYEVA:

- Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətə başlamasının 7-ci ili tamam oldu. 7 rəqəmi Şərqdə müqəddəs hesab edilir. 7 illik zaman kəsiyində Heydər Əliyev Fondu ulu öndərin humanist fəlsəfəsinin, elmi-nəzəri irsinin, azərbaycançılıq ideologiyasının öyrənilməsi, təbliği, gələcək nəsillərə çatdırılması kimi müqəddəs missiyanı ləyaqətlə həyata keçirir, ümummillilərin adını şərəflə daşıyır. Heydər Əliyevin siyasi kursunun onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilməsi, Heydər Əliyevin müqəddəs ocağının qoruyucusu Mehriban xanım Əliyevanın ulu öndərin ideyalarına sədaqəti böyük mənəvi əhəmiyyətə malik amillərdir. Bu amillər ilk öncə mərhəmətlə, xeyirxahlıqla bəhrələnir.

Mehriban xanım Əliyevanın müəllifi və rəhbəri olduğu layihələr ali mərəməyə xidmət edir. 2004-cü ildə YUNESKO, 2006-cı ildə İSESKO-nun xoşməramlı səfiri adına layiq görülməsi bir sıra dəyərli keyfiyyətlərlə yanaşı, Mehriban xanım Əliyevanın ardıcıl surətdə həyata keçirdiyi xeyirxah əməlləri ilə bağlıdır.

"Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb", "İnternat məktəbləri və uşaq evlərinin inkişafı", "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı", "Talassemiyaşız həyat", "Kor və görmə qabiliyyəti zəif olan insanlar üçün informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına çıxışın təmin edilməsi", "Hərəməz bir ağac əkək" kimi layihələrin çərçivəsində ölkəmizin bütün bölgələrində, o cümlədən doğma Gəncəmizdə yüksək vətəndaşlıq duyğusu və peşəkarlıqla həyata keçirilən tədbirlər insanlarda Heydər Əliyev Fonduna böyük inam, məhəbbət və hörmət hissi yaratmışdır.

Ölkənin birinci xanımının müəllifi və rəhbəri olduğu layihələrin mərkəzində milli genofondumuz olan uşaqlar və xalqımızın minilliklərdən bugünə çatdırdığı mədəni-etnoqrafik ənənələr dayanır. Son illərdə getdikcə qloballaşan dünyada milli "Mən"nin, mənəvi dayaqlarımızın qorunması üçün bütün bu layihələr mühüm əhəmiyyətə malikdir və biz gəncəliləri çox sevindirir.

Mən bu barədə fikirlərimi "Şəxsiyyət və musiqi" adlı monoqrafiyamda qeyd eləmişəm. Oradakı bir fikri bu gün də vurğulamaq istərdim: "Məhz Mehriban xanımın gərgin əməyi nəticəsində artıq bütün dünyada muğam sənəti Azərbaycan xalqının mədəni dəyərlər sisteminin tərkib hissəsi kimi qəbul edilir, Azərbaycan muğamı özünün ən parlaq dövrünü yaşayır. Azərbaycan muğamının dünya miqyasında tanınması Azərbaycan xalqının, onun tarixinin, zəngin mədəniyyətinin tanınması deməkdir".

Heydər Əliyev Fondunun qısa müddətdə mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi və onların bərpası sahəsində həyata keçirdiyi layihələr qədim Gəncədə də öz təcəssümünü tapmışdır. Fondun dəstəyi ilə Gəncənin sonuncu xanı,

vətənpərvərlik simvolu olan Cavad xanın qəbri üzərində məqbərinin tikilməsi, yeddinci əsrdə Gəncədə öz xeyirxahlığı ilə məşhur olan Comərd Qəssabın məzarüstü türbəsinin bərpası, ölkəmizi avropalılara tanıdan və onların diqqətini Azərbaycan ədəbiyyatına cəlb etməyə müvəffəq olan gəncəli şair Mirzə Şəfi Vazehin Tiflisdə qəbirüstü abidəsinin yenidən qurulması və xiyabanın yaradılması məqsədilə mühüm işlərin aparılması, İmamzadə kompleksinin əsaslı şəkildə yenidən qurulması milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliğinə xidmət edən layihələrdəndir və qədirbilən gəncəlilər tərəfindən böyük minnətdarlıqla qarşılanır.

Bu gün şəhərimizdə aparılan əsaslı quruculuq və abadlıq işləri hər birimizin iftixar və qürur mənbəyinə çevrilmişdir. Hər yerdə, hər sahədə görülən misilsiz işlər doğma diyarımızın çiçəklənməsi deməkdir. Bu sahədə önəmli yer tutan Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyəti hər birimiz üçün xeyirxahlığın, mərhəmətin və quruculuğun əsas ünvanıdır.

Bəxtiyar SADIQOV:

- Son illər tikinti-quruculuq işləri Gəncədə böyük vüsət alıb. Küçə və meydanların, parkların, yaşayış məhəllələrinin abadlaşdırılması istiqamətində xeyli iş görülüb. Tarixiliyin və müasirliyin sintez olduğu Gəncə regionun ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilməkdədir. Bununla bağlı çıxış etmək üçün söz **fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor, respublikanın əməkdar müəllimi Ramiz MƏMMƏDOV**a verilir.

Ramiz MƏMMƏDOV:

- Hər iyun ayı gələndə istər-istəməz 1993-cü il yadıma düşür. Həmin il iyunun 4-də AXC-Müsavat iqtidarının səriştəsizliyi üzündən Gəncədə vətəndaş müharibəsi başlanırdı. Şəhərin ən ağır günündə, müstəqilliyin üzərini qara buludlar alanda xalqımızın xilaskarı Heydər Əliyev Gəncəyə gəldi. Ulu öndərin iyunun 13-də on minlərlə şəhər sakininin qarşısında çıxışı zamanı nurlu, işıqlı, inamlı siması gözlərim önünə gəlir. Bunları nəyə görə xatırlayıram? Məhz o iyun günlərində Heydər Əliyevin qətiyyəti olmasaydı, biz bu gün müstəqillikdən, gözəl, xeyirxah, böyük işlərdən danışa bilməzdik.

Ulu öndərin müdrikliyi sayəsində qədim Gəncə, eləcə də bütövlükdə Azərbaycan Respublikası qan-qadadan xilas oldu. Açıq deyirəm, bir şəhər sakini kimi Gəncədə bu gün gedən işlərə baxanda qəlbim dağa dönür. Şəhər hamının gözü qarşısında dəyişir, sanki yeni libas geyinir. Xüsusən son vaxtlarda görülən işlər bizim hər birimizi heyrətə gətirir.

Hörümçək toru kimi hər yerə səpələnən, eybəcər görünən qaz boruları, ayrı-ayrı dirəklər, kabellər, müxtəlif naqillər torpağın altına basdırılır, həmin yerlərə səliqə ilə asfalt döşənir, səkilər, hasarlar zövqlə, nəfis şəkildə yenidən tərtib olunur. İllərlə həllini gözləyən su və kanalizasiya sisteminin yenidən qurulması üçün son hazırlıq işləri görülür. Tarixi abidələrə, o cümlədən yaşayış və inzibati binalara yenidən əl gəzdirilir, yüzillərlə qabaqki gözəlliyi üzə çıxarılır, onlara "ikinci həyat" verilir.

Gəncənin elə bir sahəsi yoxdur ki, yenilənmə, müasirləşmə hiss olunmasın. Bir tərəfdən Nizami məqbərəsinin ətrafında, Nizami küçəsində geniş abadlıq, quruculuq, yenidənqurma işləri aparılır, digər tərəfdən Nizami poeziya günlərinə hazırlıq gedir. Şəhidlər xiyabanında xatirə abidəsi ucaldılır. İmamzadə kompleksi yenidən qurulur. Şəhər rəhbərliyi vaxtaşırı görüşlər keçirir, biz ziyalıların, təcrübəli işçilərin arzu və təkliflərini öyrənir.

Baş meydanımız sayılan Heydər Əliyev meydanı öz görkəmini dəyişir, şəhər icra hakimiyyətinin, onun yaxınlığındakı binaların fasadları yenidən qurulur. Yeri gəlmişkən qeyd edim ki, şəhərdə elə bir guşə yoxdur ki, orada az da olsa müəyyən iş getməsin. Hazırda Gəncədə eyni vaxtda 1300 obyektə iş gedir. Ticarət, ictimai iaşə obyektləri, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə ocaqları, bir sözlə, hara baxırsan, yeniləşir. Zarafat deyil, çox qısa vaxt ərzində çox sayda yaşayış binasının dam örtüyü dəyişdirilib, fasadları milli üslubda bəzədilib.

Park və xiyabanların salınması, boş qalan sahələr hesabına şəhərin ərazisinin genişləndirilməsi, yeni mərkəzlərin inşası və sair işlər bizim qəlbimizi dağa döndərir. İndi də söhbət Nizami mərkəzinin yaradılmasından, filarmoniya üçün müasir görkəmli binanın ucaldılmasından və digər mühüm işlərdən gedir. Bütün bunlar dövlət başçısının qədim Gəncəyə olan tükənməz qayğısının, bir qədər geniş desək, milli müstəqilliyimizin bəhrələridir.

Bəxtiyar SADIQOV:

- Gəncənin Azərbaycanın dövlətçilik tarixində xüsusi yeri var. Gəncə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasında böyük rol oynayıb. Bu şəhər cümhuriyyətin ilk paytaxtı olub. 1918-ci ildə müstəqil dövlətimizin təsisatlarının bir qismi burada yaradılıb. Eyni zamanda Gəncə şəhəri 20 illik müstəqillik tariximizdə də dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsində fəal rol oynayıb. Bu mövzuda çıxış etmək üçün söz Gəncə şəhər 10 nömrəli məktəbin direktoru Mahmud MAHMUDZADƏyə verilir.

Mahmud MAHMUDZADƏ:

- Gəncə ziyalıları həmişə milli müstəqillik uğrunda mübarizə aparıblar. 1918-ci ilin may ayında Zaqafqaziya Seymi dağıldı. May ayının 26-da onun son iclası oldu. Gürcü nümayəndələri yığıncaqdan çıxan kimi Gürcüstanın müstəqilliyini elan etdilər. Mayın 27-də Seymin müsəlman fraksiyası Azərbaycanın idarə olunması vəzifəsini öz üzərinə götürərək müvəqqəti Milli Şura yaratdı.

Səhəri günü - mayın 28-də axşam saat səkkizdə canişin sarayının göy rəngli salonunda Həsən bəy Ağayevin sədrliyi ilə 24 səsle Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi haqqında məşhur "İstiqlal Bəyannaməsi" qəbul olundu. May ayının 30-da Nazirlər Şurasının sədri Fətəli xan Xoyski bu barədə dünyanın siyasi mərkəzlərinə radioqramla xəbər verdi.

1918-ci il iyunun 16-da yeni hökumət Gəncəyə köçdü. İyunun 17-də Gəncədə Milli Şuranın ilk iclası açıldı və

yanmış gərgin vəziyyətlə əlaqədar olaraq Milli Şuranın fəaliyyəti dayandırıldı. Fətəli xan Xoyski yeni müvəqqəti hökumətin tərkibini elan etdi. Hökumətin başçısı Fətəli xan Xoyski dedi ki, bizim proqramımız Azərbaycanın sərəfini, azadlığını və müstəqilliyini müdafiə etməkdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 23 aylıq ömrünün üç ayını Gəncədə keçirdi. Cümhuriyyətin Gəncə dövrü bir sıra mühüm hadisələrlə zəngindir. Burada Gəncənin 1804-cü ildən Yelizavetpol olmuş tarixi adı özünə qaytarıldı. Azərbaycan dili dövlət dili elan olundu. İlk dəfə üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız ucaldı, "Azərbaycan" qəzeti nəşrə başladı. Üç ay ərzində burada xalqın taleyi ilə bağlı yüzə yaxın qərar və qanun qəbul edildi.

Ən əsası isə budur ki, məhz Gəncədə Azərbaycan milli ordusunun təşkili sahəsində ilk cəsarətli addımlar atıldı. Gəncədəki müsəlman korpusu Əlahiddə Azərbaycan Korpusu adlandırıldı. Hərbi Nazirlik təsis edildi. Məcburi mükəlləfiyyət elan olundu. Əvvəlcə zabit kadrlarının hazırlanması üçün qısamüddətli kurslar yaradıldı, sonra isə hərbi məktəb açıldı. Hərbi zavod fəaliyyətə başladı. Nəhayət, ilk Azərbaycan alayı formalaşdı. Beləcə, Gəncə torpağında dirçəlib güc-qüvvət toplayan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 1918-ci il sentyabr ayının 15-də real bir qüvvə kimi Bakıya köçdü. Qədim Gəncənin mövqeyi həmişə sağlam olub. Dövrün ən çətin anlarında, burulğanlı doxsanmıç illərdə öz təkminini, tarazlığını qoruyaraq saxlayan, xüsusən 1993-cü ilin qanlı 4 iyun günündə gəncəlilər öz mərdliklərini, doğma Azərbaycana sədaqətli olmalarını bir daha nümayiş etdirdilər. Bəlli olduğu kimi, AXC-Müsavat iqtidarı özünün yetirib yüksəltdiyi Surət Hüseynovu ipə-sapa yığa bilməyəndə onun fəaliyyət göstərdiyi 709 sayılı hərbi hissəyə ən müxtəlif döyüş texnikası ilə hücum etdi. Gəncəlilər vətənin bu ağır günündə səbir, təkminlə vətəndaş müharibəsinin qarşısını almağa çalışırdılar. Dövrün səriştəsiz iqtidarı hadisələri sahmanlamaq əvəzinə daha qeyri-ciddi tədbirlərə əl atır, külli-ixtiyar sahibi Fəhmin Hacıyev və qeyriləri tələb edirdilər ki, "hərbi qüvvəyə tam ixtiyar verilsin. Şəhərdən əhalinin çıxarılmasına, orada hərbi əməliyyat keçirilməsinə imkan yaradılsın".

Gərginlik getdikcə artır, Gəncə dəniz kimi çalxalanırdı. Təkcə Gəncənin yox, bütövlükdə Azərbaycanın taleyi tükəndən asılı idi. Xalqın bu ağır günündə ölkəmizin səmasında Heydər Əliyev günəş kimi parladı. Ölkənin belə bir həlledici məqamında xalqın təkidlə tələbi ilə Heydər Əliyev Bakıya gəldi. Ondan respublikanın ən ali orqanlarından olan Ali Sovetə rəhbərlik etmək xahiş olunurdu. Ulu öndər isə özünəməxsus müdrikliklə hərəkət etdi. İyunun 13-də Gəncəyə gəldi. Dahi şəxsiyyət heç nəyə baxmadan həyatını təhlükə altına ataraq bilavasitə hadisə yerinə getdi, vəziyyətlə ətraflı tanış oldu, şəhər sakinləri ilə, əsgərlərlə, hərbi qulluqçularla görüşüb söhbət etdi. Hər şeyi yerli-yataqlı araşdırdı. Ondan sonra - yəni iyunun 15-də respublika Milli Məclisinin növbəti iclasında Gəncə hadisələri barədə öz qəti sözünü dedi.

Meydanlarda vətən və xalq adından bar-bar bağıran AXC-Müsavat başbilənləri başıpozuq halda siyasət meydanından sivişib getməyə məcbur oldular. Ulu öndər ölkəni hər cür bəlalardan xilas etdi. İndi ən nüfuzlu beynəlxalq məclislərdə adı iftixarla çəkilən, ən ali mərtəbələrdə üçrəngli bayrağı iftixarla ucalan Azərbaycanı bugünkü yüksək mərtəbəyə ucaltdı.

O qanlı günlərdə mətanətlə dayanan qədim Gəncə bu gün müstəqil Azərbaycanın abad və yaraşlıq diyarına çevrilib. Xüsusən son vaxtlarda qədim diyar sözün tam mənasında yenidən qurulur. Binaların, küçələrin, yolların görkəmi dəyişir, şəhər başdan-başa yaşıllıq diyarına çevrilir, gül-çiçəyə bürünür. Gözəl Gəncə dövlət müstəqilliyinin bərpasının iyirminci ildönümünə layiqli töhfələrlə hazırlaşır.

Bəxtiyar SADIQOV:

- Dinamik inkişafda, təbii ki, sahibkarların böyük xidmətləri var. Ölkə üzrə istehsal olunan ümumi daxili məhsulun xeyli hissəsi özəl sektorun payına düşür. Gəncənin inkişafında yeni yaranan müəssisələrin də rolu danılmazdır. Burada da iş adamlarının fəaliyyətinə dövlət tərəfindən yüksək səviyyədə qayğı göstərilir. Bu mövzuda çıxış etmək üçün söz "NEON" firmasının baş direktoru Arif HƏSƏNOVA verilir.

Arif HƏSƏNOV:

- Gəncədə sənayenin bütün sahələri sürətlə inkişaf edir. Xüsusən ulu öndər Heydər Əliyevin irəli sürdüyü yüksəliş xəttinə uyğun olaraq, özəl sektorun uğurları getdikcə artır. Cari ilin ilk 4 ayında şəhərdə 120 milyon manatlıq ümumi məhsul istehsal edilmişdir ki, onun da 61,1 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşür.

Gəncədə adlı-sanlı özəl müəssisələr çoxdur. Onlardan biri də "NEON" firmasıdır. Firmamız kiçik bir çörək zavodunun bazasında yaranmış, 2000-ci ildən fəaliyyətə başlamışdır. İlk vaxtlar burada cəmi qırx üç nəfər işçi çalışırdı. Əsasən çörək bişirilirdi. Sonralar un dəyirmanı tikərək sutkada 5 ton un istehsal etməyə başladıq.

Ulu öndər Heydər Əliyevin sahibkarlığın inkişafına verdiyi böyük dəstəyə arxalanaraq tədricən fəaliyyətimizi genişləndirdik. İndi sutkada 150 ton buğda üyüdülmür. İki makaron zavodu fəaliyyət göstərir. İşçilərin sayı xeyli artıb. Beləliklə, biz əsasən un, makaron və çörək istehsalı, taxıl tədarükü və satışı ilə məşğul oluruq. Müəssisəmizdə 182 nəfər işçi çalışır. Orta aylıq əməkhaqqı 300 manatdır. Müəssisəmizin çörəyi Gəncədə, Şəmkir, Gədəbəy və Göygöl rayonlarında yerləşən hərbi hissələrin tələbatını ödəmək üçün Müdafiə Nazirliyinə satılır. Makaron zavodunun məhsullarının da təqribən yarısı Müdafiə Nazirliyi mərkəzi ərzaq anbarına gedir. Qalan hissəsi ticarət şəbəkələrinə verilir. Makaronumuzun 5 faizi Gürcüstana ixrac edilir. Unumuzun da bir hissəsi Gürcüstana və İrana gedir. Xammalı isə əsasən Qazaxıstandan, Rusiya və Özbəkistan respublikalarından alırıq. Əlbəttə, yerli məhsuldan da istifadə edirik.

Ulu öndər Heydər Əliyevin yolunu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin sahibkarlığa göstərdiyi qayğı və köməyin nəticəsidir ki, biz yeni-yeni layihələr həyata keçiririk. Çox xoşdur ki, dövlət başçısının tapşırığı ilə

qanunsuz müdaxilələrin, əsassız yoxlamaların qarşısının alınması üçün tədbirlər görülür. Bütün bunlar bizi daha yaxşı işləməyə ruhlandırır.

Özəl bölmənin inkişafına dövlətin qayğı və diqqəti barədə bir faktı söyləmək istəyirəm. Son bir neçə ay ərzində Gəncə şəhərində Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaiti hesabına maliyyələşən investisiya layihələrinə aşağı faizlə 1 milyon manat kredit verilmişdir. Gəncə Avtomobil Zavodunun, "SemSan" Kiçik Müəssisəsinin, "Elba" MMC-nin istehsal sahələri xeyli genişləndirilmiş, "Gəncə qənnadı" ASC-də, "Gəncə əlvan metal emalı" müəssisəsində yeni avadanlıqlar quraşdırılmış, həmçinin "Gəncə dəyirman" ASC tam özəlləşdirilərək sahibkarlıq subyekti kimi fəaliyyətə başlamışdır.

Bizim müəssisəmiz də daim dövlətin bu qayğısından bəhrələnir. Hazırda Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan alınan güzəştli kredit hesabına on min tonluq taxıl təmizləmə və saxlama kompleksinin tikintisi başa çatdırılıb. İndi isə sutkalıq gücü otuz ton olan tam avtomatlaşdırılmış çörək zavodunun inşasına başlanılıb. Həmin zavodun avadanlığı Türkiyədən alınmışdır. Bu mühüm obyektin ilin sonuna kimi istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Bir sözlə, müstəqilliyin bəhrələrindən biri özəl bölmənin sürətli inkişafıdır. Sahibkarlığa göstərdiyi bu böyük qayğı və köməyə görə dövlətimizin başçısı İlham Əliyevə ürəkdən minnətdarıq.

Bəxtiyar SADIQOV:

- Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi sosial siyasət ölkə vətəndaşlarının bütün zümrələrini əhatə edir. Bu siyasətdən kənar qalan kimsə yoxdur. Son illər Gəncədə vətəndaşların etibarlı sosial müdafiəsinin təşkil edilməsində, aztəminatlı insanlara ünvanlı sosial yardımların verilməsində xeyli iş görülmüşdür. Gəncə şəhərində bu istiqamətdə görülən işlərlə bağlı ətraflı məlumat almaq üçün söz Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Gəncə şəhər Nizami rayon şöbəsinin müdiri Nizami ƏHMƏDOV-a verilir.

Nizami ƏHMƏDOV:

- Ulu öndər Heydər Əliyevin yolunu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev bütün fəaliyyətini insana qayğı və diqqət prinsipi üzərində qurmuşdur. Bu, müstəqil dövlətimizin həyat amalıdır. Cənab İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasət nəticəsində ölkənin iqtisadi inkişafında əldə olunan uğurlar pensiyaların və minimum əməkhaqlarının ilbəil artımına imkan verir. Son 5 ildə əmək pensiyalarının yalnız baza hissəsinin artırılması ilə bağlı dövlət başçısı 7 sərəncam imzalamışdır. Nəticədə əmək pensiyasının orta aylıq məbləği 24,7 manatdan 112 manata çatmış, artım 4,5 dəfə olmuşdur.

Dövlət başçısının apardığı uğurlu siyasət Gəncə şəhərində də ardıcıl surətdə həyata keçirilir. Ümumiyyətlə, əhali ilə sıx ünsiyyətin və vətəndaşlarla daha effektiv münasibətin qurulması, sakinlərin problemlərinin operativ öyrənilməsi və çevik həlli Gəncədə yeni iş üslubuna çevrilib. Müəyyən mənada icra orqanlarının iş yerləri şəhərin ən müxtəlif guşələrinə "köçürülüb". İcra başçısı Elmar Vəliyev bilavasitə yaşayış yerlərində görüşlər keçirir, əhalinin arzu və ehtiyaclarını öyrənir, operativ surətdə tədbirlərin görülməsi üçün konkret tapşırıqlar verir. Ən əsası budur ki, sonra o, həmin tapşırıqların icrasını şəxsən özü yoxlayır. Gəncənin bu yeni iş üslubu hamının qəlbindən xəbər verir. Elmar Vəliyev genişmiqyaslı abadlıq-quruculuq işləri ilə yanaşı, müntəzəm surətdə əhalinin günü-güzəranı ilə maraqlanır. Axı müstəqillik ilk növbədə insanların firavan yaşamasına xidmət edir.

Gəncədə ölkəmizin müstəqilliyi və azadlığı uğrunda xüsusi xidmətləri olan şəxslərlə işlər daha yüksək səviyyədə qurulub. İcra başçısı cənab E.Vəliyevin iştirakı ilə bir neçə görüş keçirilmiş, şəhid ailələrinin üzvləri və Qarabağ əlillərinin hər biri ayrı-ayrılıqda dinlənilmiş, onları maraqlandıran məsələlər yerində həll olunmuşdur. Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi və azadlığı uğrunda şəhid olmuş vətəndaşların ailə üzvləri və Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi və azadlığı uğrunda əlil olmuş vətəndaşların problemlərinin həllini asanlaşdırmaq məqsədilə Elmar Vəliyevin təşəbbüsü ilə vahid fond yaradılmış, könüllülük əsasında həmin hesaba vəsaitlər keçirilməyə başlanılmışdır.

Sosial qayğıya ehtiyacı olan vətəndaşların mənzil tələblərinin yaxşılaşdırılması üçün yeni yaşayış binalarının tikilməsi ilə bağlı qaldırılmış məsələ müsbət həll olunur. Həmin tələblər səviyyəsində də hər bir idarə, müəssisə və təşkilatda müəyyən işlər görülür. Əhali ilə sıx ünsiyyətdə işləyən təşkilatlardan biri də Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun yerli şöbələridir. Mənim çalışdığım Nizami rayon şöbəsi də öz işini bu tələblər səviyyəsində qurmuşdur. Vətəndaşlar bütün iş günlərində qəbul olunur. Bu məqsədlə şöbədə daimi fəaliyyət göstərən növbətçilik sistemi yaradılmışdır. Prezident İlham Əliyevin verdiyi tapşırıq əsasən hazırda Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən 2006-cı ilə qədər təqaüdə çıxanların pensiyalarının yenidən iş stajına görə hesablanması ilə bağlı müvafiq işlər görülməkdədir. Bu işlər başa çatdıqda əvvəllər təyin olunmuş pensiya məbləğlərinin də orta hesabla 150 manata çatacağı gözlənilir. Bu isə pensiya sisteminin əsas göstəricisi olan əvəzetmə əmsalına, yəni orta aylıq pensiyanın əməkhaqqına nisbətində birbaşa təsir göstərəcək və həmin rəqəm 34 faizdən təqribən 47 faizə qalxacaqdır.

Müstəqilliyin verdiyi imkanlar səviyyəsində hər bir vətəndaşa göstərilən qayğı və köməyə görə qədirbilən gəncənilər dövlət başçısına öz dərin minnətdarlıqlarını bildirirlər.

Bəxtiyar SADIQOV:

- Həqiqətən də müstəqilliyi qoruyub saxlamaq onu əldə etməkdən qat-qat çətindir. Ötən 20 ildə Azərbaycan müstəqil dövlət kimi çox təlatümlər yaşadı. Hətta ilkin dövrlərdə azadlığını itirmək təhlükəsi qarşısında qaldı. Xalqın istək və arzusu ilə Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin məhvinin qarşısını aldı. 1993-cü ildən başlanan bu siyasət Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi dünya birliyi sıralarına öz adını yazmasını təmin etdi. Demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruldu. Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi ilə mütərəqqi

dövlət quruculuğuna start verildi, dövlətçiliyin başlıca prinsipləri formalaşdırıldı. Vətəndaşla dövlətin qarşılıqlı mənəvi məsuliyyətinə əsaslanan sosial sabitliyin təməli qoyuldu və dövlət cəmiyyətin bütövlüyünün tam təminatçısına çevrildi. Bütün bunlar böyük tarixi nailiyyətlərdir.

Bugünkü çıxışlarda səslənən faktlar Gəncənin də dinamik inkişaf yolu keçdiyini göstərir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair həyata keçirilən dövlət proqramlarının nəticəsi olaraq son illərdə Azərbaycanın bütün şəhər və rayonları kimi, Gəncə şəhəri də xeyli abadlaşmışdır. Birinci proqram uğurla başa çatıb, ikinci proqramın iş icrası hələ davam edir. 2013-cü ilə qədər Gəncə şəhərində bu proqram çərçivəsində böyük işlər görülməlidir. Bu gün Gəncə həqiqətən nəhəng tikinti meydanını xatırladır. Təbii ki, şəhərin inkişafı həm də onun sakinlərinin məşğulluğunun təmin edilməsi ilə müşayiət olunur. İstifadəyə verilən yeni istehsal və xidmət sahələri həm də insanların işlə təmin edilməsi deməkdir. Burada qeyd edildi ki, Gəncədə şəhər təsərrüfatının daim yeniləndirilməsi, bütün sahələrdə idarəçiliyin dinamik və çevik olması, əhaliyə göstərilən kommunal xidmətlərin səviyyəsinin durmadan yüksəldilməsi, eləcə də əhəlinin sosial qayğılarının həlli diqqət mərkəzindədir. Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin bu istiqamətlərdə atdığı addımlar olduqca təqdirəlayiqdir.

Bugünkü "dəyirmi masa" göstərir ki, Azərbaycanın son illərdə əldə etdiyi uğurların böyük bir qismi məhz regionların payına düşür. Regional inkişaf tədbirlərinin nəticəsi olaraq sahibkarlıq inkişaf edir, qeyri-neft sektoru dirçəlir, infrastruktur müasirləşir, yeni iş yerləri açılır. Regionların siması dəyişir, vətəndaşların mənəvi-psixoloji ovqatı yüksəlir. Xüsusən də Gəncə şəhərində əldə olunmuş yüksək göstəricilər ümumən Azərbaycanda regional inkişaf proseslərinin hansı miqyasda olduğu haqqında kifayət qədər dolğun təsəvvür formalaşdırır. Bir vaxtlar çətin vəziyyətdə olan Gəncə bu gün respublikanın ən müasir, abad, səliqəli şəhərlərindən biridir.

Bazar iqtisadiyyatı yolunu seçmiş bir çox ölkələrdən fərqli olaraq, Azərbaycan dövləti regionlarda sosial infrastruktur layihələrinin gerçəkləşməsinə, heç bir gəlir gətirməyən sosial layihələrə böyük maliyyə vəsaiti ayırır. Bu bir daha göstərir ki, əslində, regional inkişaf istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər də dövlətin sosialyönümlü siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir. İnanırıq ki, bu siyasətin qarşdakı illərdə də uğurla davam etdirilməsi nəticəsində Azərbaycanın bütün regionları yeniləşəcək, respublikamız ən inkişaf etmiş dövlətlər səviyyəsinə yüksələcəkdir.

Əlbəttə, Gəncə şəhərinin inkişafı, şəhərin ənənələrinin bərpa olunması, tarixinin yaşadılması məhz dövlət müstəqilliyimizin verdiyi imkanlar sayəsində mümkün olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uğurlu iqtisadi siyasət nəticəsində neft gəlirləri qeyri-neft sektoruna yönəldilir, bütün bölgələr kimi, Gəncənin də inkişafına xüsusi diqqət yetirilir.

Hesab edirəm ki, "dəyirmi masa"da ötən dövrdə görülən işlərə işıq salındı, burada çox maraqlı fikirlər səsləndirildi. 20 illik müstəqillik tariximizə və regionların sosial-iqtisadi inkişafına Gəncə şəhərinin təmsalında nəzər yetirdik. Əminliklə deyə bilərik ki, dövlət başçısı İlham Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində Azərbaycanın bütün guşələri kimi, Gəncə şəhəri də daim müasirləşəcək, gözəlləşəcəkdir.